

Ronald J. Rychlak

University of Mississippi School of Law, Stany Zjednoczone

ORCID: 0000-0002-1951-9377

Tortury, zbrodnie przeciwko ludzkości oraz nadużycie prawa międzynarodowego

Torture, Crimes Against Humanity and the Abuse of International Law

Abstrakt: W 2014 r. Komitet Przeciwko Torturom Organizacji Narodów Zjednoczonych uznał, że rozpatrywane przez Watykan sprawy dotyczące wykorzystywania nieletnich przez katolickich księży mogą podpadać pod pojęcie tortur w rozumieniu prawa międzynarodowego. Grupa ofiar złożyła nawet petycję do Międzynarodowego Trybunału Karnego oskarżając papieża Benedykta XVI i innych urzędników Kościoła o „zbrodnie przeciwko ludzkości” i wezwała ich do ścigania za rzekomą rolę w zbrodniach. Nie broniąc sprawców nadużyć, autor dowodzi, że zidentyfikowane przypadki nie spełniają norm prawnych, które zgodnie z prawem międzynarodowym stanowią tortury lub zbrodnie przeciwko ludzkości. Podczas gdy osoby, które są winne nadużyć, powinny zostać ukarane, ani oni, ani urzędnicy Kościoła, którzy podejmowali działania w tej sprawie (lub je zaniedbali), nie są odpowiedzialni za tortury czy zbrodnie przeciwko ludzkości. Argumenty przeciwnie zostały przedstawione w złej wierze.

Słowa kluczowe: gwałt, Kościół katolicki, molestowanie nieletnich, tortury

Abstract: In 2014, United Nations *Committee Against Torture* raised the possibility that the Vatican's handling of sexual abuse cases involving Catholic priests constituted torture under international law. A victims group even filed a petition with the International Criminal Court accusing Pope Benedict XVI and other Church officials of “crimes against humanity” and urged that they be prosecuted for their alleged role in the crimes.

Without defending the perpetrators of the abuse, this paper argues that the identified cases do not meet the legal standards to constitute either torture or crimes against humanity under international law. While those individuals who are guilty of abuse should be punished, neither they nor the Church officials who dealt with them (or failed to do so) are responsible for torture or crimes against humanity. Arguments to the contrary have been advanced in bad faith.

Keywords: juvenile harassment, rape, torture, the Catholic Church

I. Wprowadzenie

W 2014 r. Komitet ONZ Przeciwko Torturom (CAT) przesłuchał Watykan w sprawie postępowania dotyczącego skandalu seksualnego, który zdominował serwisy informacyjne ponad dekadę wcześniej [Davies 2014a; Kington 2014; Moloney 2014]. Argument, który wysunął, był taki, że indywidualne akty wykorzystywania seksualnego (lub gwałtu) przez katolickich księży stanowiły „tortury” zgodnie z prawem międzynarodowym¹. SNAP zrzeszająca ofiary księży pedofilów złożyła nawet petycję do Międzynarodowego Trybunału Karnego, oskarżając papieża, watykańskiego sekretarza stanu i dwóch innych watykańskich urzędników o „zbrodnie przeciwko ludzkości” i wzywając do prowadzenia oskarżeń w Hadze [Rychlak 2010; Robertson 2010]².

Z pewnością nie ma obrony dla osób, które dopuszczają się gwałtu lub innych nadużyć seksualnych, szczególnie gdy ich sprawcy pełnią władzę. Nie oznacza to jednak, że gwałt sam w sobie jest równoznaczny z torturami lub zbrodniami przeciwko ludzkości. Ze względów prawnych i logicznych argumenty te są całkowicie nie do obrony. Co więcej, wydaje się, że zostały one sporządzone w złej wierze. Chociaż osoby winne nadużyć powinny być odpowiednio karane, ani one, ani Kościół nie są odpowiedzialne za tortury czy zbrodnie przeciwko ludzkości na mocy prawa międzynarodowego. Przeciwna argumentacja została przedstawiona w złej wierze.

II. Skandal

W latach 80. i 90. XX wieku pojawiło się wiele doniesień o molestowaniu seksualnym nieletnich przez księży katolickich. Jeszcze bardziej przerażające były zeznania biskupów, którzy ukrywali oprawców i wysyłali ich do nowych miejsc, gdzie mogli znaleźć nowe ofiary. W końcu Kościół przeprowadził dochodzenia, opracował politykę i wdrożył programy w celu zminimalizowania szansy na podobne zdarzenia w przyszłości. Ponadto osiągnięto ugody i dokonano płaćności na rzecz wielu ofiar.

W 2002 r. Konferencja Biskupów Katolickich Stanów Zjednoczonych (USCCB) zwróciła się do Jon Jay College of Criminal Justice w celu zbadania wskaźników

¹ Przedstawicielem Watykanu, który stanął przed sądem był abp Silvano Tomasi, nuncjusz apostolski w Genewie.

² Geoffrey Robertson debatował nad niezującym Panem Robertsonem: *Resolved: Pius XII did too little to save the Jews from the Holocaust*, Royal Academy, Londyn (sponsorowany przez Intelligence Squared), 14 listopada 2012 r. Inni uczestnicy to William Doyno i John Julius Norwich.

i cech wykorzystywania seksualnego w Kościele katolickim. Naukowcy odkryli, że w latach 1950–2002 10667 osób oskarżyło o wykorzystywanie seksualne dzieci wobec 4 392 księży katolickich (4% wszystkich księży w diecezjach amerykańskich)³. Większość domniemyanych czynów miała miejsce w latach 1960–1984⁴. Zarzuty przeciwko 2511 kapłanom zostały uznane za zasadne; w przypadku 1881 kapłanów zarzuty były bezpodstawne⁵. Nieuzasadniony zarzut został zdefiniowany jako „zarzut, który okazał się nieprawdziwy i sfabrykowany” w wyniku dochodzenia karnego⁶.

Większość ofiar seksualnego wykorzystywania kapłanów stanowili mężczyźni (81%), a większość z nich (prawie 75%) to osoby w wieku 11–17 lat⁷. Oprócz tego, że jest to naruszenie zaufania i śmiertelny grzech w oczach Kościoła, takie zachowania seksualne prawdopodobnie stanowiłyby nadużycie seksualne w ramach krajowego prawa karnego⁸. W nielicznych przypadkach dotyczących faktycznej penetracji, ponieważ ofiary były młodsze niż wiek uprawniający do wyrażenia zgody, byłoby to prawdopodobnie ustawowym gwałtem w świetle prawa.

Odpowiedź Kościoła

W czerwcu 2002 r. USCCB zatwierdziła Kartę Ochrony Dzieci i Młodzieży i ustanowiła Niezbędne Normy Polityki Diecezjalnej/Eparchicznej w sprawie

³ Ponad połowa księży miała tylko jeden zarzut postawiony przeciwko nim [Terry et al. 2014, przygotowane przez John Jay College of Criminal Justice dla USA Konferencja Biskupów Katolickich]. USCCB wydało swoje pierwsze wytyczne dotyczące zgłaszania domniemyanych przestępstw w 2002 r., zatytułowane „Karta ochrony dzieci i młodzieży”, zmienione w 2005, 2011 i 2018 r. [USCCB 2002].

⁴ Niewielka część (3,5%) księży zgłosiła 26% ofiar [Terry 2014].

⁵ Wskaźnik fałszywych oskarżeń jest znacznie wyższy niż w populacji ogólnej [Terry 2014].

⁶ Rezultatem było to, że wbrew powszechnej opinii kapłani popełniali przestępstwa seksualne na podobnym poziomie, jak nauczyciele, duchowni innych wyznań i ogół ludności [Terry 2014].

⁷ Arcybiskup Carlo Maria Viganò napisał w liście do papieża Franciszka z sierpnia 2018 r. „Dowody, które są teraz widoczne dla wszystkich: 80% nadużyć zostało popełnionych przeciwko młodym dorosłym przez homoseksualistów, którzy byli przełożonymi swoich ofiar” [Harlan 2018]. W populacji ogólnej kobiety są jednak bardziej narażone na wykorzystywanie seksualne. Sugeruje to, że częścią problemu jest orientacja homoseksualna ze strony kapłanów, która czyni nastolatków najprawdopodobniejszymi ich ofiarami. Dlatego dokładnym terminem klinicznym dla księży, którzy są winni stawianym zarzutom, są hebofile (mający preferencje seksualne skierowane na dzieci we wczesnych latach dojrzwania) – a nie pedofile [Cantor 2018].

⁸ Jednak tylko 217 czyli 5,4% tych księży zostało oskarżonych przez władze cywilne. Spośród 217 księży, którzy zostali oskarżeni o popełnienie przestępstwa, 64% zostało skazanych. Raport Johna Jaya, prypis 3 powyżej.

zarzutów wykorzystywania seksualnego nieletnich przez księży lub diakonów. Biskupi zobowiązali się zapewnić bezpieczne środowisko dla dzieci. Zobowiązali się również do opracowania jednolitych procedur rozpatrywania zarzutów dotyczących wykorzystywania seksualnego. Istotą tej karty było przyjęcie polityki „zerowej tolerancji”. Kontrola przeszłości stała się obowiązkowa dla większości pracowników i wielu wolontariuszy. W przypadku oskarżenia o wykorzystywanie seksualne oskarżony został usunięty ze służby, a diecezje musiały powiadomić władze i przeprowadzić dochodzenie. Kościół wydał także nowe zasady zabraniające wyświęcania ludzi o „głęboko zakorzenionych tendencjach homoseksualnych” [Mullady 2011: 294-305]⁹. W 2002 r. Papież (obecnie Święty) Jan Paweł II stwierdził, że „w kapłaństwie i życiu zakonnym nie ma miejsca dla tych, którzy krzywdzą młodych” [John Paul II 2002]¹⁰.

Do 2008 roku Kościół katolicki w Stanach Zjednoczonych przeszkolił 5,8 miliona dzieci w zakresie rozpoznawania i zgłaszania nadużyć. Przeprowadził kontrole kryminalne 1,53 miliona wolontariuszy i pracowników, 162 700 nauczycieli, 51 000 duchownych i 4 955 kandydatów do święceń. Przeszkolił również 1,8 miliona duchownych, pracowników i wolontariuszy w zakresie tworzenia bezpiecznego środowiska dla dzieci¹¹.

Według raportu Jona Jaya 75% przypadków wykorzystywania seksualnego miało miejsce w latach 1960–1984, a prawie 70% oskarżonych kapłanów zostało wyświęconych przed 1970 r. W badaniu odnotowano gwałtowny spadek liczby przypadków nadużyć seksualnych po 1984 r. i malejący odsetek oskarżeń przeciwko kapłanom wyświęconym w ostatnich latach¹².

Stały obserwator Stolicy Apostolskiej przy ONZ w Hadze dostarczył CAT informację, że w latach 2004–2013 Kongregacja Nauki Wiary (kongregacja watykańska odpowiedzialna za badanie oskarżeń o nadużycia) otrzymała „wiarygodne

⁹ „Papież Benedykt XVI zauważył, że Watykan wielokrotnie twierdził, że mężczyźni o orientacji homoseksualnej nie powinni być dopuszczani do kapłaństwa, nawet jeśli nie dokonywali czynów homoseksualnych”.

¹⁰ Ojciec Hans Zollner, SJ, prorektor Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego, Prezydent Centrum Ochrony Dzieci i członek Papieskiej Komisji Ochrony Nieletnich, powiedział niedawno gazecie La Stampa, że „w większości przypadków jest to pytanie o napastowanie homoseksualne. List arcybiskupa Carlo Marii Viganò, przypis 7 powyżej.

¹¹ Katolicki serwis informacyjny (19 grudnia 2008 – 1 stycznia 2009 r.).

¹² Nadużycie w niektórych miejscach trwa nadal [Pease 2018] (Koncentrując się na kościołach ewangelicznych, ale także zauważając, że Larry Nassar wykorzystał swój prestiż jako lekarz w programie gimnastyki USA do napaści seksualnych na młode kobiety [Pease 2018].

oskarżenia” przeciwko 3420 księży. W większości przypadków domniemane nadużycie miało miejsce w latach 1950–1989. W okresie 2004–2013 Stolica Apostolska zwolniła 848 kapłanów z kapłaństwa, ponieważ zarzuty te zostały uznane za prawdziwe. W kolejnych 2572 przypadkach, głównie z udziałem starszych kapłanów nakazano, aby nie mieli kontaktu z dziećmi i nakazano im powrót do życia w modlitwie i pokucie [Wooden 2014; Vatican Radio/CNS 2014]¹³. Wydaje się, że wiele działań Kościoła pomogło ograniczyć nadużycia¹⁴.

III. Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur

Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (konwencja) jest instrumentem międzynarodowym, podlegającym ONZ [UN 1984]. Konwencja ma na celu zapobieganie torturom i okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu na całym świecie. Wymaga od państw członkowskich podjęcia kroków w celu zapobieżenia torturom w ich granicach, a także zabrania państwom transportowania ludzi do krajów, w których istnieją powody, by sądzić, że będą torturowani. Sto pięćdziesiąt pięć państw, w tym Stolica Apostolska, podpisały konwencję i tym samym stały się stronami¹⁵.

Komitet Przeciwko Torturom (CAT) jest organem utworzonym przez Konwencję w celu monitorowania wdrażania Konwencji przez Państwa-Strony. Państwa-Strony okresowo przekazują sprawozdania z wdrażania Konwencji. CAT analizuje te raporty i może również rozpatrywać skargi lub komunikaty z innych źródeł. Następnie przedstawia swoje obawy i zalecenia dla Państwa-Strony w formie „wniosków końcowych”. CAT jest panelem, który wezwał Stolicę Apostolską do wyjaśnienia, jak sobie radzi ze skandalem seksualnym, a niektórzy z jej członków sugerowali, że indywidualne akty przemocy seksualnej i gwałty popełniane przez katolickich księży stanowią tortury, za które Kościół jest odpowiedzialny na mocy Konwencji [Davies 2014b].

Podstawowym argumentem wysuniętym przez co najmniej jednego członka CAT było to, że gdy kapłani zmuszali nieletnich do seksu lub uwodzili ich, stanowiło to gwałt¹⁶ i że – samo w sobie – choć pozbawione jakichkolwiek oznak chęci

¹³ Mniej więcej w tym samym czasie papież Franciszek powołał Komisję Ochrony Dzieci [Vatican Radio/CNS 2014].

¹⁴ Raport Wielkiego Sądu z Pensylwanii z 2018 r. potwierdza tę oś czasu [zob. Gately 2019].

¹⁵ Mówi się, że Konwencja jest wiążąca nie tylko dla jej sygnatariuszy, ale także dla wszystkich państw jako kodyfikacja zwyczajowego prawa międzynarodowego [Burgers, Danelius 1988].

¹⁶ Nie jest to kwestią sporną; takie zachowanie stanowi ustawowy gwałt na terenie jurysdykcji Stanów Zjednoczonych.

torturowania lub innych śladów (takich jak niewola, ekstremalna brutalność, wydobywanie informacji, podmioty wojskowe lub policyjne, itp.), prawnie stanowiło tortury, za które Watykan powinien być pociągnięty do odpowiedzialności. Ten sposób odczytania *Konwencji* był bardzo naciągany.

Konwencja zarówno zabrania tortur, jak i wymaga od Państw-Stron podjęcia skutecznych środków w celu zapobieżenia temu w ich granicach i terytoriach podlegających ich jurysdykcji [UN 1984]. Artykuł 1 konwencji definiuje tortury jako:

Wszelkie działania, w wyniku których poważny ból lub cierpienie, fizyczne lub psychiczne, zostały celowo wyrządzone osobie w takich celach, jak uzyskanie od niej lub osoby trzeciej, informacji lub zeznania, karzącego ją za czyn, który popełniła dana osoba lub osoba trzecia lub o którego popełnienie jest podejrzana, zastraszanie lub zmuszanie tej osoby lub osoby trzeciej, lub z jakiegokolwiek powodu opartego na jakiegokolwiek dyskryminacji, gdy taki ból lub cierpienie jest spowodowane przez lub z inicjatywy lub za zgodą urzędnika publicznego lub za jego zgodą lub innej osoby działającej oficjalnie. Nie obejmuje to bólu ani cierpienia wynikających wyłącznie z sankcji prawnych lub innych związanych z nimi [UN 1984: art. 1.1.].

Żadna uczciwa interpretacja tego języka nie może sprawić, że będzie on miał zastosowanie do indywidualnych czynów, takich jak oskarżenia w skandalu seksualnym w Kościele katolickim, ale rząd amerykański posunął się jeszcze dalej, aby to wyjaśnić.

Amerykańska delegacja podczas negocjacji w sprawie konwencji zaproponowała, aby prokurator mógł stwierdzić winę stosowania tortur, musi udowodnić, że sprawca zamierzał torturować celowo. Chociaż propozycja ta nie została przyjęta w konwencji, została przyjęta przez Senat USA jako interpretacja ograniczająca do celów krajowych [Burgers, Danelius 1988; Copelon 2008]. Zatem „w odniesieniu do artykułu 1 Stany Zjednoczone rozumieją, że aby być uznany za torturę, czyn musi być specjalnie przeznaczony do spowodowania silnego bólu fizycznego lub psychicznego”¹⁷.

¹⁷ Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur (oświadczenia i ustalenia sporządzone po ratyfikacji), zastrzeżenie II (1) (a). Zobacz Zubeda przeciwko Ashcroft, 333 F.3d 463, 473 (3d Cir. 2003) (zauważając, że gwałt i przemoc domowa mogą stanowić wystarczające

Wydaje się, że nie było to intencją oskarżonego w tych przypadkach. Właściwe rozporządzenie federalne dla Konwencji, 8 C.F.R. § 208.18 (Wdrażanie konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur) stanowi:

- (a) Definicje w tej podsekcji obejmują definicję tortur zawartą w art. 1 Konwencji przeciwko torturom, z zastrzeżeniem zastrzeżeń, ustaleń, deklaracji i postanowień zawartych w rezolucji Senatu Stanów Zjednoczonych o ratyfikacji Konwencji.
- (2) Tortury są ekstremalną formą okrutnego i niehumanitarnego traktowania i nie obejmują pomniejszych form okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania czy karania, które nie są równoznaczne z torturami.
- (4) Aby stanowić tortury, ból psychiczny lub cierpienie muszą trwać długo, powodując lub wywołując:
- (i) Umysłne spowodowanie lub zagrożenie poważnym bólem fizycznym lub cierpieniem;
 - (ii) Podawanie lub stosowanie lub zagrożenie podaniem lub zastosowaniem substancji zmieniających stan umysłowy lub innych procedur ukierunkowanych na głębokie zakłócenie zmysłów lub osobowości;
 - (iii) Groźba rychłej śmierci; lub
 - (iv). Zagrożenie, że inna osoba będzie wkrótce narażona na śmierć, silny ból fizyczny lub cierpienie, lub podanie, lub zastosowanie substancji zmieniających stan umysłowy, lub innych procedur ukierunkowanych na głębokie zakłócenie zmysłów lub osobowości.
- (5) Aby stanowić torturę, czyn musi być specjalnie ukierunkowany do spowodowania silnego fizycznego lub psychicznego bólu, lub cierpienia. Czyn, który powoduje nieoczekiwane lub niezamierzone nasilenie bólu i cierpienia, nie jest torturą.
- (6) Aby stanowić torturę, należy skierować czyn przeciwko osobie znajdującej się pod nadzorem lub fizyczną kontrolą sprawcy.
- (7) Przyzwolenie urzędnika publicznego wymaga, aby przed działaniem stanowiącym tortury był on świadomy tego rodzaju działań,

prześladowania w celu poparcia wniosku o azyl, ale aby mówić o poziomie tortur w rozumieniu Konwencji przeciwko torturom, te same czyny wymagałyby od sądu rozważenia „intencji prześladowcy (-ów), tego, czy cierpienie zostanie zadane w celu osiągnięcia jednego z określonych celów i czy prawdopodobnie znajdzie się ono w granicach wiedzy lub akceptacji urzędnika publicznego sprawującego opiekę lub kontrolę nad ofiarą”).

a następnie naruszył swoją prawną odpowiedzialność za interwencję, aby zapobiec takiej działalności.

Oczywiście indywidualne akty seksualne, które niektórzy członkowie CAT zasugerowali jako potencjalne naruszenie Konwencji, nie wzrosłyby do poziomu tortur w rozumieniu Stanów Zjednoczonych lub Senatu Stanów Zjednoczonych [Shafer 2003].

IV. Sam gwałt nie stanowi tortury

Na początek wydaje się bardzo mało prawdopodobne, aby społeczność międzynarodowa rzeczywiście chciała, aby gwałt (szczególnie gwałt na mocy ustawy) był zrównany z torturami [Copelon 2008: 259]¹⁸. Gdyby gwałt naprawdę stanowił torturę, oskarżony prawdopodobnie mógłby zostać oskarżony o jedno lub drugie, ale nie o oba przestępstwa¹⁹. Oznaczałoby to oczywiście również, że gdy sprawca popełniłby tortury, nie byłoby żadnej dodatkowej kary za zgwałcenie ofiary. Podobnie po popełnieniu gwałtu nie będzie dodatkowej kary za tortury. Z pewnością nie byłoby to w najlepszym interesie społeczności międzynarodowej. Od najwcześniejszych punktów we współczesnym prawie międzynarodowym, podobnie jak w prawie krajowym, tortury i gwałt zostały uznane za odrębne przestępstwa²⁰. Sprawcy, którzy popełniają oba przestępstwa, mogą zostać ukarani za oba z nich, nie tylko za jedno lub drugie. Prawo powinno takie pozostać.

¹⁸ Zauważając, że karanie przemocy ze względu na płeć jako tortury „może być niewystarczające, a nawet przynieść efekt przeciwny do celu, jakim jest zapobieganie torturom płciowym” [Copelon 2008: 259]. Gdyby CAT miał wydać orzeczenie przeciwko Kościołowi, „stanowiłoby nieuzasadnione prawnie stanowisko i przewrotną interpretację traktatu, faktycznie osłabiając jego skuteczność” [Rivkin, Casey 2014].

¹⁹ Podwójne obciążenie w takim przypadku, gdy wszystkie elementy jednego przestępstwa są całkowicie objęte elementami drugiego przestępstwa, stanowiłoby podwójne zagrożenie. Oprócz naruszenia Konstytucji Stanów Zjednoczonych, art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych stanowi: „Nikt nie może być ponownie sądzony ani karany za przestępstwo, za które został już ostatecznie skazany lub uniewinniony zgodnie z prawem i procedurą karną każdego kraju”.

²⁰ Tortury są również wymienione jako jedno z poważnych naruszeń konwencji genewskich z 1949 roku [ICRC 1949]. Konwencje genewskie zabraniają także gwałtów, ale nie są traktowane tak samo jak tortury. Patrz Id., art. 76 protokołu I (określającego obowiązki w zakresie ochrony kobiet przed gwałtem) [zobacz także Aswad 1996] (zauważając, że zgodnie z prawem międzynarodowym gwałt, nawet przez urzędników państwowych, „jest klasyfikowany jako okrutne, nieludzkie lub poniżające traktowanie” i że „nie osiąga poziomu tortur”).

A. Tradycyjna analiza prawna

Prawo karne opiera się na elementach przestępstwa. Aby uzyskać wyrok skazujący, prokurator musi udowodnić każdy element. Czasami elementy jednego przestępstwa są objęte elementami innego przestępstwa. Zatem zbrodnia napaści polegającej na napadzie obejmuje wszystkie elementy zwykłego napadu. W takim przypadku uważa się, że zwykły atak jest mniejszym przestępstwem. Jeżeli oskarżony zostanie skazany za większe przestępstwo, nie może być również skazany za mniejsze, ponieważ stanowiłoby to podwójne oskarżenie. Porównując elementy dwóch przestępstw, można ustalić, czy elementy jednego przestępstwa są całkowicie zawarte w elementach drugiego przestępstwa. Jeśli tak, sprawca może zostać ukarany za jedno lub drugie przestępstwo, ale nie za oba. Tak długo, jak każde przestępstwo ma co najmniej jeden element, który nie jest uwzględniony w drugim, sprawcy mogą zostać oddzielnie oskarżeni i ukarani.

Zgodnie z definicją tortur w konwencji [UN 1984: art. 1.1] elementami oskarżenia są: 1) celowe napastowanie osób; 2) czy też silny ból lub cierpienie fizyczne lub psychiczne; 3) w zakresie takim jak przesłuchanie, kara lub zastraszanie, przymus osoby trzeciej, lub „z możliwych powodów opartych na dyskryminacji każdego rodzaju;” oraz 4) możliwe przypadki popełnienia przestępstwa lub sporu z powodu lub za zgodą, lub przyzwoleniem urzędu państwowego, lub osoby działającej w roli urzędnika [Copelon 2008: 231].

Tradycyjnymi elementami przestępstwa gwałtu są: penetracja seksualna, użycie siły i brak zgody²¹. Wiele współczesnych jurysdykcji wyeliminowało element siły, opierając się wyłącznie na braku zgody, ale tak czy inaczej, gwałt nie zawiera elementów tortur, a tortury nie zawierają elementów gwałtu. Jako takie są odrębnymi przestępstwami²².

²¹ Definicja Międzynarodowego Trybunału Karnego dotycząca zbrodni wojennej polegającej na gwałcie zawiera następujące elementy:

- 1) Sprawca zaatakował ciało osoby poprzez zachowanie, którego skutkiem jest penetracja, choć nieznaczna, jakiegokolwiek części ciała ofiary lub sprawcy za pomocą narządu płciowego lub odbytu, lub narządów płciowych ofiary jakimkolwiek przedmiotem
- 2) Tortury miały postać użycia siły lub groźby użycia siły lub przymusu, na przykład spowodowanie strachu przed przemocą, przymusem, aresztowaniem, uciskiem psychicznym, lub nadużyciem władzy, wobec takiej osoby lub innej osoby, lub poprzez użycie przymusu środowiskowego, lub przeciwko osobie niezdolnej do udzielenia rzeczywistej zgody.

1. Elements of Crimes, U.N. Doc. PCNICC / 2000/1 / Add.2 (2000) [zwane dalej elementami przestępstw], art. 8 (2) (b) (xxii) -1.

²² Blockburger przeciwko Stanom Zjednoczonym, 284 U.S. 299 (1932).

Chociaż gwałt nie jest objęty definicją tortur, łatwo jest zobaczyć, w jaki sposób może on służyć jako element tortur. Gwałt jest poniżającym aktem. Regularne wyprowadzanie więźnia z celi, aby go publicznie zgwałcić, może być nie mniejszą torturą (a w rzeczywistości może stanowić większą torturę) niż ten sam więzień byłby wyprowadzany i publicznie bity [Kooijmans 1986]. Innymi słowy, brutalny gwałt może być sposobem celowego zadawania „silnego bólu lub cierpienia psychicznego lub fizycznego” [Amnesty International 1991]²³ i tym samym stanowi element tortur, ale to nie znaczy, że każdy gwałt sam w sobie stanowi torturę.

B. Ewolucja fałszywego argumentu

Ruch karania gwałtu na mocy prawa międzynarodowego wyrósł z ruchu kobiet w latach 80 [Cherneva 2011; Copelon 2008: 231]²⁴. Istniała obawa, że gwałt nie będzie postrzegany jako naprawdę poważne przestępstwo. Wprowadzając go do dyskusji na temat prawa międzynarodowego, podniósł powagę, z jaką będzie traktowany, i zwiększył kary, które będą możliwe do wymierzenia [Aswad 1996; Cherneva 2011; Sellers 2008; Copelon 2008: 231]²⁵. W rzeczywistości jedna autorka, która zdecydowanie nalegała, by „gwałt był zawsze torturą”, wyjaśniła swoją podstawę tego stanowiska: „zdefiniowanie gwałtu jako tortury przynosi niezrównane korzyści [dla oskarżenia] wynikające z prawa” [Cherneva 2011: 339]²⁶. Jednak nie tak działa sprawiedliwy system prawny [zob. McGlynn 2008]²⁷.

Logiczne jest postrzeganie agresywnego gwałtownego gwałtu, zwykle przez funkcjonariuszy policji lub wojska wobec kobiet przetrzymywanych w niewoli, jako elementu zbrodni wojennej, elementu zbrodni przeciwko ludzkości, elementu ludobójstwa lub elementu tortur, jeśli obecne są również elementy odnośnie drugiego przestępstwa. Nierzadko zdarza się, by reżimy opresyjne stosowały gwałt jako formę tortur [Rychlak, Adolphe 2017]. Nie jest jednak koniecznym ani właściwym ustanowienie przestępstwa gwałtu w ustawie lub w definicji, w której nie ma dla niego miejsca, aby mieć pewność, że sprawcy zostaną ukarani. Prawo

²³ „W niektórych krajach gwałty dokonywane przez agentów rządowych są powszechną metodą tortur wobec zatrzymanych kobiet”. Aby zapoznać się z kilkoma przykładami, zobacz Rychlak, Adolphe 2017.

²⁴ Zauważając, że Catherine MacKinnon uczestniczyła w tej kampanii do 1993 roku.

²⁵ „Zmiany te są wynikiem nalegań globalnego ruchu kobiet na rzecz praw człowieka” [Copelon 2008: 231].

²⁶ Dalej argumentując, że wszystkie gwałty są takie same i powinny być traktowane jako takie [Cherneva 2011: 339].

²⁷ Odrzucając ideę, że wszelki gwałt jest torturą, sugerując, że etykieta „tortury” może być zarezerwowana dla tych gwałtów, w których uczestniczą urzędnicy państwowi.

międzynarodowe „jest już wystarczająco jasne, aby umożliwić ściganie gwałcicieli. Prawie każdy traktat, konwencja i porozumienie dotyczące praw człowieka zawiera praworządność zabraniającą ataków na kobiety i chroniącą przed gwałtem” [Aydelott 1993: 606-607]. Na przykład art. 27 czwartej konwencji genewskiej stanowi, że kobiety są „chronione przed wszelkim atakiem na ich honor, w szczególności przed gwałtem, wymuszoną prostytutką lub wszelką nieprzyzwoitą napaścią” [ICRC 1949: III, par. 1, art. 27²⁸].

Konwencje genewskie stanowią solidną podstawę w pozytywnym prawie dla twierdzenia, że prawa człowieka mają być chronione, ale nie definiują gwałtu jako tortury, chyba że spełnia on bardzo szczególne warunki. W art. 147 „tortury” odnoszą się konkretnie do „zadawania cierpienia osobie w celu uzyskania od tej osoby lub innej osoby zeznań lub informacji”. Można w tym celu użyć gwałtu i tym samym być winnym tortur, ale nie każdego gwałtu (a tym bardziej każdego obmacywania lub pieszczenia).

Niektórzy komentatorzy przyglądali się okazjonalnym sytuacjom, w których gwałt spełniał element tortur, a ze względu na niedokładną analizę lub motywację polityczną twierdzili, że skoro w niektórych przypadkach gwałt uznano za torturę, sam w sobie gwałt jest torturą [Cherneva 2011]²⁹. Jest to po prostu nieprawda, ale wydaje się, że jest to argument pochodzący z CAT.

Felice Gaer była przedstawicielką USA i wiceprzewodniczącą CAT. Była także autorką artykułu wzywającego, do uznania gwałtu za formę tortur [Gaer 2012: 293, 296]. Jej argument był w dużej mierze oparty na ogólnym komentarzu CAT nr 2 [General Comment No. 2 2008], oświadczeniu mającym na celu zwiększenie

²⁸ Jest to jedna z czterech wielostronnych konwencji podpisanych 12 sierpnia 1949 r. w Genewie. Zobacz 7 (1) (g) i 8 (2) (b) (xxii) i 8 (2) (e) (vi) Statutu Rzymskiego, opisującego gwałt jako poważne naruszenie konwencji genewskiej [Rome Statute 1998].

²⁹ Przykładem artykułu, który może przyczynić się do tego zamieszania, jest tekst Pierce 2002. Na początku artykułu Pierce pisze, że „szczególnym problemem tego badania jest podkreślenie szeregu sytuacji, w których rola i funkcja gwałtu są niewątpliwie odzwierciedlane jako tortury i należy je uznać za takie.” Id. 538. Później jednak używa języka, który łatwo można by źle zrozumieć jako odnoszący się do każdego gwałtu:

Niezbędne jest zrozumienie tej przemocy seksualnej jako tortury nie tylko wtedy, gdy stanowi ona część epizodu tortur, ale gdy jest to jedyna forma stosowanej tortury, a ponadto, gdy stosowana tortura składa się wyłącznie z gwałtu konwencjonalnego, to znaczy że poza zgwałceniem ofiara nie jest poddawana żadnej innej formie tortur.

Id. 539. Logika Pierce jest tu podtrzymana, ale trzeba uważnie przeczytać tekst, aby zrozumieć, że nie mówi ona, że cały gwałt jest torturą.

zdolności Państw-Stron do zapobiegania torturom. Według Gaer „kluczowym rezultatem uwagi ogólnej nr 2 było włączenie pojęcia gwałtu jako formy tortur” [Gaer 2012: 296]. W rzeczywistości twierdziła, że CAT „osadził pojęcie gwałtu jako tortury w toku prac, proceduralnie” [Gaer 2012: 303]. Udokumentowała swoje twierdzenie, zauważając, że komitet co najmniej 46 razy odwoływał się do gwałtu w dokumentach z lat 2002–2011. Oczywiście, jak zauważyli inni, odniesienia do gwałtu przez CAT zaczęły się dopiero po tym, jak Gaer dołączyła do CAT³⁰. Ponadto przytłaczające powołanie się na Konwencję w tych przypadkach było spowodowane przez potencjalne ofiary, które chciały zapobiec wydaleniu do miejsca, w którym prawdopodobnie zostałyby zgwałcone³¹. Nie było to uzasadnione zainteresowanie sprawami dotyczącymi Kościoła katolickiego.

Patrząc na te 46 konkretnych odniesień do gwałtu dokonanych przez CAT, najbardziej związanych z gwałtami na więźniach, gwałty popełnione przez organy ścigania, gwałty popełnione przez milicję i inne podmioty państwowe, a przynajmniej jedno było pozytywnym odniesieniem do wysiłków Finlandii na rzecz pomocy ofiarom gwałtu [Gaer 2012: 304-305]. Innymi słowy, CAT nie powiedział, że gwałt stanowił torturę, ale odpowiednio odnotował brutalne przypadki, w których gwałt może zostać wykorzystany do zaspokojenia jednego z elementów zbrodni wojennej. Żaden z 46 przypadków nie zbliżył się do „gwałtu ustawowego” ani niczego podobnego do zarzutów skandalu seksualnego w Kościele katolickim.

Aby przeczytać artykuł Gaer, można by pomyśleć, że Komentarz Ogólny nr 2 był szerokim obwieszczeniem dotyczącym nowego rozumienia gwałtu w prawie międzynarodowym. Kiedy jednak odczytuje się siedem pojedynczych akapitów (plus nieco więcej) stron komentarza ogólnego nr 2, można znaleźć tylko dwa odniesienia do gwałtu. Pierwszy z nich znajduje się w paragrafie 18, który stwierdza, że CAT obciążył władze rządowe odpowiedzialnością za zachęcanie lub dopuszczanie „przemocy uwarunkowanej płcią, takiej jak gwałt, przemoc domowa, okaleczanie żeńskich narządów płciowych i handel ludźmi”. Drugie odniesienie znajduje się w paragrafie 22, który zwraca szczególną uwagę na kobiety jako ofiary. Mówi jednak dalej, że „mężczyźni są także przedmiotem pewnych

³⁰ Po dołączeniu do CAT „zaczęła często przesłuchiwać państwa-strony dotyczące różnych form i przypadków przemocy ze względu na płeć, zarówno w oficjalnych sytuacjach związanych z opieką, w kontekście instytucjonalnym poza więzieniem, jak i w przypadku przemocy pozapaństwowej, w tym gwałtu...” [Copelon 2008: 231].

³¹ Patrz w *Re Extradition of Santos*, 795 F. Supp. 2d 966 n.4 (C.D. Cal. 2011) (zauważając, że sądy mogą odwołać się od decyzji Sekretarza o ekstradycji, odnosząc się do 5 US 706 (2) (a)).

naruszeń płci wynikających z Konwencji, takich jak gwałt lub przemoc seksualna i nadużycia”. Komentarz 2 nie wprowadza nowych przestępstw ani nie podnosi rangi przestępstwa z gwałtu na wyższy poziom. Logiczną analizą jest to, że gwałt – w kontekście powtarzających się gwałtów na więźniu – może być elementem tortur. Nie jest możliwe, jak sugerowała Gaer, utożsamianie gwałtu z torturami.

C. Definicje międzynarodowe

Podczas gdy komentatorzy mogą wysuwać roszczenia i argumenty, być może najlepsza ocena gwałtu i tortur wynika z patrzenia na międzynarodowe ustawodawstwo i decyzje trybunałów międzynarodowych. Takie dochodzenie ujawnia, że prawo międzynarodowe nie uznaje i nigdy nie utrzymywało, że przestępstwo polegające na gwałcie, prawnie stanowi tortury.

1. Międzynarodowy Trybunał Karny

Być może w ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci miało miejsce najważniejsze w historii międzynarodowe zgromadzenie ekspertów w dziedzinie prawa karnego, które dotyczyło rozwoju, ustanowienia i ostatecznego działania Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK)³². MTK jest stałym sądem powołanym w celu prowadzenia dochodzeń i sądenia osób za poważne naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka. W bezprecedensowym międzynarodowym „statucie” eksperci ci zdefiniowali zbrodnie podlegające jurysdykcji MTK (ludobójstwo, zbrodnie przeciwko ludzkości, zbrodnie wojenne i zbrodnie agresji), tłumacząc normy praw człowieka na język prawa karnego³³. Ekspersi ci nie utożsamiali jednak gwałtu z torturami³⁴.

³² MTK został utworzony na mocy Statutu rzymskiego, traktatu przyjętego 17 lipca 1998 r. [Rome Statute 1998]. Do 11 kwietnia 2002 r. sześćdziesiąt krajów niezbędnych do wejścia w życie Statutu rzymskiego ratyfikowało traktat. Wejście w życie nastąpiło 1 lipca 2002 r. [Rychlak 2017; Rychlak, Czarnetzky 2018; Czarnetzky, Rychlak 2003]. W wystąpieniu do Zgromadzenia Ogólnego ONZ prezydent Donald J. Trump powiedział: „Stany Zjednoczone nie udzielią wsparcia i uznania Międzynarodowemu Trybunałowi Karnemu. Jeśli chodzi o Amerykę, MTK nie ma jurysdykcji, legitymacji ani autorytetu [Dillon 2018].

³³ Jest to oczywiście z powodu nazw tych zbrodni: ludobójstwa, zbrodni agresji, zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości. Działanie legislacyjne związane z opracowaniem statutu rzymskiego jest zatem przykładem tego, co Tomasz z Akwinu nazwał determinatio: próba ustawodawcy przełożenia nakazu „prawa naturalnego” (np. „Morderstwo jest złe”) na prawo pozytywne, aby pomóc w rozwoju dobra wspólnego (np. nakreślenie przez Kodeks karny elementów różnych rodzajów zabójstw, patrz Modelowy kodeks karny §§ 210.0–210.4 (1985)).

³⁴ To jednak nie powstrzymało niektórych przed argumentowaniem odpowiedzialności karnej na Kościół i papieża. Patrz Oskarżanie Papieża Benedykta, jak wyżej, przypis 3 (Adwokaci dla oskarżycieli „niewłaściwie wykorzystują ten nowy i delikatny instrument prawa międzynarodowego jako narzędzie polityczne – innymi słowy, używają go dokładnie

Rzymski Statut MTK identyfikuje gwałt, wraz z „niewolnictwem seksualnym, wymuszoną prostytutką, przymusową ciążą, wymuszoną sterylizacją lub inną formą przemocy seksualnej o porównywalnej wadze”, jako przestępstwo przeciwko ludzkości, gdy odbywa się to na szeroką skalę lub systematyczny atak na dowolną ludność cywilną³⁵. Oczywiście jest to poważna zbrodnia, ale nawet jeśli jest przeprowadzana na szeroką skalę, nie podlega oskarżeniu o tortury, a żadna ze spraw w MTK nie potwierdziła, że jest inaczej.

2. Inne trybunały międzynarodowe

Chociaż struktura ICC jest przekonująca, do ICC nie wniesiono żadnych spraw dotyczących tej sprawy. Istnieje jednak odpowiedni precedens w dwóch wieloletnich trybunałach międzynarodowych, Międzynarodowym Trybunale Karnym dla Byłej Jugosławii (MTKJ) i Międzynarodowym Trybunale Karnym dla Rwandy (ICTR).

a. Międzynarodowy Trybunał Karny dla Byłej Jugosławii

Gwałt był szeroko stosowany jako broń w byłej Jugosławii i był ścigany jako zbrodnia wojenna³⁶. Art. 5 ustawodawstwa MTKJ [Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia 2008], zatytułowany Zbrodnie przeciwko ludzkości brzmi:

Trybunał Międzynarodowy jest uprawniony do ścigania osób odpowiedzialnych za następujące przestępstwa popełnione w konflikcie zbrojnym, o charakterze międzynarodowym lub wewnętrznym, i skierowane przeciwko jakiegokolwiek ludności cywilnej: (a) zabójstwo; (b) eksterminacja; (c) zniewolenie; (d) deportacja; (e) uwięzienie; (f) tortury; (g) gwałt; (h) prześladowania ze względów politycznych, rasowych i religijnych; (i) inne nieludzkie czyny.

tak, jak to miało miejsce na początku MTK w rzeczy samej, samo złożenie petycji zostało zorganizowane jako wydarzenie medialne – rozpoczęcie ważnej „europejskiej trasy koncertowej”, pełne... konferencji prasowych w stolicach europejskich. Adwokaci [oskarżycieli] nie działają jako prawnicy; ułatwiają aspekt reklamowy. Jest to haniebne zachowanie, które wnoszą do zawodu prawnika, a ponieważ sama petycja jest błędna, ostatecznie nie będzie sprzyjać interesom ofiar przemocy”.

³⁵ Podobnie jak Trybunał w Rwandzie, MTK przyjęła dokładny język Konwencji o ludobójstwie [Rome Statute 1998: art. 6; Genocide Convention 1948: 754; Statute of the Rwanda Tribunal 1994: art. 6].

³⁶ W byłej jugosłowiańskiej republice Bośni i Hercegowiny zbuntowanym Serbom postawiono zarzut użycia masowego gwałtu w ramach ich planu „etnicznego oczyszczenia” Bośni ze wszystkich nie-Serbów [Aydelott 1993].

Innymi słowy, pomimo przerażającej natury oskarżeń, ustawa wymienia gwałt i tortury jako osobne przestępstwa, którymi są.

Gwałt może oczywiście być elementem tortur, zbrodni wojennych, ludobójstwa i nie tylko³⁷. Już w 1999 r. Sędzia Vohrah wyjaśnił, że akt przymusowej penetracji:

może stanowić element przestępstwa przeciwko ludzkości (zniewolenie na podstawie art. 5 lit. c), tortury na podstawie art. 5 lit. f), gwałt na podstawie art. 5 lit. g), naruszenia przepisów ustawowych i zwyczajowych (tortury na podstawie art. 3 i art. 3 ust. 1 lit. a) konwencji genewskich oraz poważne naruszenie konwencji genewskich (tortury zgodnie z art. 2 lit. B) [Callamard 1999].

Należy jednak pamiętać, że akt penetracji jest tylko elementem przestępstwa.

Wśród pierwszych wyroków trybunału, które dotyczyły tematu tortur, wysunięty był przez Prokuratora przeciwko Delalicowi (sprawa Celebici)³⁸. Sprawa dotyczyła prowadzonego przez muzułmanów obozu dla więźniów, w którym przebywały serbskie ofiary. W wyroku stwierdzono, że zastępca dowódcy obozu zgwałcił dwie serbskie więźniarki w celu zastraszenia innych zatrzymanych kobiet i zniechęcenia do sprzeciwu wśród więźniów. W swoim artykule *Seksualne tortury jako zbrodnia według międzynarodowego prawa karnego i humanitarnego* [Sellers 2008] Patricia Visieur Sellers wykorzystała przypadek Celebici do opisanie horroru, w którym „osoba, zwykle kobieta, cierpi z powodu gwałtu w areszcie”:

Penetracje seksualne lub gwałty w ośrodkach detencyjnych są zwykle wymuszane na kobietach, które nie kąpały się od kilku dni, które nie myły zębów od tygodni, głodują, wracają do zdrowia lub są w szoku po tym, jak bliscy zostali zabici lub okaleczeni, lub którzy byli świadkami spalenia ich domów. Rzeczywisty gwałt jest zwykle dokonywany na osobie, która jest całkowicie i fizycznie wyczerpana i terroryzowana. Jej ciało jest sztywne. Jej umysł nie wysyła sygnałów hormonalnych do

³⁷ Niektóre przerażające przykłady można znaleźć w Rychlak, Adolphe 2017. Zobacz także Rychlak 2018. Cytując uciekinierkę z niewoli ISIS: „Tej nocy ożeniłam się z ośmioma mężczyznami i rozwiodłam się osiem razy. Każdy mężczyzna zgwałcił mnie trzy lub cztery razy. Kiedy wszystko się skończyło, zabrano nas z powrotem do pokoju, w którym trzymano wszystkie dziewczyny. Kazali nam iść nago przez duży pokój, w którym siedzieli wszyscy mężczyźni. Ledwo byłymy w stanie chodzić. Ten scenariusz powtarzano co tydzień – to było jak koszmar”.

³⁸ Prokurator przeciwko Delalić i in. (Sprawa Čelebići), wyrok, sprawa nr IT-96-21-T, T. Ch. IIqtr, 16 listopada 1998 r.

uwalniania płynów nawilżających do organizmu. Osoba jest zmuszana do bycia świadkiem własnych tortur – silnej penetracji i uczestniczenia w nich. Ofiara jest również zmuszona do niechcianego dotykania, pieszczot i całowania. Zazwyczaj ofiara jest zmuszana do nagości podczas gwałtu i słuchania, jak sprawca obraża ją, jej rasę lub grupę etniczną. Gwałt jest często popełniany publicznie, nawet jeśli obecna jest tylko jedna osoba, może inny strażnik u boku sprawcy, który czeka na swoją kolej. Takie fakty z pewnością prowadzą się do zadawania silnego bólu i silnego cierpienia psychicznego, nawet zanim ofiara przeżyje zespół stresu pourazowego. Gwałt jako tortura jest aktem penetracji seksualnej, który jest odrębny, odmienny, niezwiązany i niekorzystny dla stosunków seksualnych, jakich doświadczą się w życiu codziennym³⁹.

Nikt nie mógłby zaprzeczyć, że byłoby to torturą. Fizyczny akt penetracji (faktyczny gwałt) stanowi jeden z elementów przestępstwa tortur, wraz z innymi elementami. Patrząc w ten sposób, rozważanie gwałtu jako elementu tortur ma sens, ale nie równa się z gwałtem ani torturami.

Gwałt, jakiego doświadczyły ofiary/osoby, które przeżyły, w niczym nie przypomina zarzutów postawionych w katolickim skandalu seksualnym. Ofiary w sprawie *Celebici* były więźniami i zostały zgwałcone (lub zmuszone do innych sytuacji seksualnych) jako alternatywa dla (lub być może oprócz tego) bicia, głodu i znęcania się nad nimi fizycznie na inne sposoby. Wyjaśniono, że oprócz dwóch ofiar/osób, które przeżyły w sprawie *Celebici*, a doświadczyły gwałtu opisanego powyżej, inni więźniowie mieli równie przerażające doświadczenia, zupełnie inaczej niż w przypadku zarzutów postawionych nawet najgorszym kapłanom⁴⁰. Okropne wykorzystywanie seksualne powinno być karane, a logiczne jest, że czasami będzie ono stanowić element zbrodni tortur⁴¹. Sam jednak gwałt – szczególnie w sposób opisany w prawie wszystkich zarzutach wobec Kościoła katolickiego – nie zapewnia wszystkich elementów stanowiących zbrodnię tortur.

³⁹ Izba Orzekająca uznała, że takie gwałty stanowią tortury jako zbrodnię wojenną zgodnie z art. 3 statutu jugosłowiańskiego [patrz także Rychlak, Adolphe 2017].

⁴⁰ Jak napisał jeden z komentatorów po tej sprawie, prawo międzynarodowe „wykazuje impuls do zajęcia się procesem prawnym, użycia gwałtu w trakcie zatrzymania i przesłuchania jako środka tortur” [Strumpfen 1999].

⁴¹ Patrz Prokurator przeciwko Furundziji, sprawa nr IT-95-17 / 1-A, 21 lipca 2000 r. (Przerażający gwałt w celu wydobycia informacji od ofiary); Prokurator przeciwko Kunarac; IT-96-23-T i IT-96-23 / 1-T, 22 lutego 2001 r. (Kobiety zgwałcone i sprzedane w niewolę).

b. Międzynarodowy Trybunał Karny dla Rwandy

ICTR został ustanowiony w 1994 r. Przez Radę Bezpieczeństwa ONZ w celu zbadania ludobójstwa w Rwandzie i innych poważnych naruszeń, które miały miejsce w Rwandzie w 1994 r., kiedy członkowie większości Hutu, z których wielu było związanych z rządem, zamordowali od 500 000 do 1 000 000 Tutsi i innych w ciągu około 100 dni. Gwałt i przemoc seksualna były szeroko stosowane jako narzędzia wojskowe i polityczne [Haffajee 2006].

Strukturę i właściwość ICTR reguluje załącznik do rezolucji Rady Bezpieczeństwa nr 955 [Statute of the Rwanda Tribunal 1994]. Załącznik ten przyznaje przedmiotowej jurysdykcji ICTR zbrodnie ludobójstwa, zbrodnie przeciwko ludzkości oraz naruszenia art. 3 wspólnego dla konwencji genewskich i protokołu dodatkowego II⁴². Artykuł 3 lit. g) statutu ICTR określa gwałt jako przestępstwo przeciwko ludzkości, jeżeli gwałt został „popołniony w ramach powszechnego lub systematycznego ataku na jakąkolwiek ludność cywilną z przyczyn narodowych, etnicznych, rasowych lub religijnych” [Statute of the Rwanda Tribunal 1994: art. 3 (g)]. W odpowiednim przypadku gwałt może być ścigany w ICTR jako naruszenie godności osobistej, zbrodnia przeciwko ludzkości i akty działań wojennych lub forma ludobójstwa [Pierce 2002: 545].

Podstawową sprawą ICTR dotyczącą ścigania gwałtu była sprawa *przeciwko Akayesu*⁴³. W takim przypadku były burmistrz gminy Taba został oskarżony o gwałt zbiorowy i gwałt indywidualny, które nadzorował Akayesu. Akt oskarżenia obejmował 207 oskarżeń o gwałt i inne nieludzkie działania jako zbrodnie przeciwko ludzkości, a także odniesienie do gwałtu w obliczeniach ludobójstwa.

⁴² Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego dla Rwandy stanowi:

Międzynarodowy Trybunał w Rwandzie będzie uprawniony do ścigania osób, które popełniły lub nakazały popełnienie poważnego naruszenia artykułu 3 wspólnego z konwencjami genewskimi z dnia 12 sierpnia 1949 r. o ochronie ofiar wojennych oraz protokołu dodatkowego II do tej konwencji z dnia 8 czerwca 1977 r. Naruszenia te obejmują między innymi:

- a) Przemoc w życiu, zdrowie oraz dobre samopoczucie fizyczne lub psychiczne osób, w szczególności zabójstwa, a także okrutne traktowanie, takie jak tortury, okaleczanie lub wszelkie formy kar cielesnych;...
- e) Naruszenie godności osobistej, w szczególności upokarzające i poniżające traktowanie, gwałt, wymuszona prostytucja oraz wszelkie formy niegodziwej napaści [Statute of the Rwanda Tribunal 1994: art. 4].

⁴³ Prokurator przeciwko Akayesu (wyrok w sprawie Akayesu), sprawa nr ICTR-96-4-T, wyrok (2 września 1998 r.). Patrz także prokurator przeciwko Gagovicowi, akt oskarżenia, sprawa nr IT-96-23, akt oskarżenia, str. 4.8 (26 czerwca 1996 r.). akt oskarżenia / angielski / foc-ii960626e.htm.

W swojej decyzji trybunał dokonał kilku ważnych ustaleń w odniesieniu do przestępstw związanych z przemocą seksualną.

Dla aktualnych celów najważniejszym aspektem sprawy Akayesu jest to, że ICTR przeanalizowało gwałt i przemoc seksualną, stosując koncepcyjne ramy tortur. Z tych powodów nie doszło do skazania, ale izba stwierdziła, że gwałt może stanowić torturę zgodnie z art. 3 lit. f) Statutu 37 ICTR, ponieważ może być wykorzystywany do „celów takich jak zastraszanie, degradacja, ponížanie, dyskryminacja, karanie, kontrola lub zniszczenie godności osoby. Podobnie jak tortury, gwałt jest obnażeniem z godności osobistej”⁴⁴.

W późniejszej sprawie *przeciwko Musema*⁴⁵ ICTR (Izba Orzekająca I) potwierdziła definicję gwałtu zawartą w sprawie przeciwko Akayesu, mówiąc: „istotą gwałtu jest... agresja wyrażana w sposób seksualny w warunkach przymusu...”. Niezależnie od przyjęcia szerokiej definicji gwałtu, ICTR wymagała dużej wagi dowodu za przestępstwo gwałtu. Jak wyjaśnił jeden z analityków: „W sprawie *Musema* i późniejszych przypadkach izby procesowe ICTR wymagały dużego ciężaru dowodu w stosunku do prokuratury, aby udowodnić gwałt na podstawie przepisów ustawowych o odpowiedzialności indywidualnej i dowodzącej” [Haffajee 2006]. Jeśli chodzi o odpowiedzialność dowodzenia (pociąganie urzędników do odpowiedzialności za gwałt popełniony przez osoby pod ich dowództwem), przy braku bezpośredniego rozkazu gwałtu, ICTR (Izba Orzekająca II) uznała za „niemożliwe wywnioskować”, że przełożeni znali lub mieli powód wiedzieć, że gwałty lub „inne nieludzkie czyny” zostały popełnione na podstawie ogólnych rozkazów zabijania lub eksterminacji [Haffajee 2006: 209].

Zatem z doświadczenia ICTR wynika, że gwałt może zostać uznany za przestępstwo na mocy prawa międzynarodowego. Gwałt może również stanowić część postępowania karnego w sprawie ludobójstwa i podobnych przestępstw. Należy jednak uznać, że we wszystkich tych przypadkach faktyczny gwałt stanowi tylko jeden element omawianego przestępstwa. Po raz kolejny gwałt sam w sobie nie stanowi tortury [Wood 2004: 274].

⁴⁴ Wyrok w sprawie Akayesu, sprawa nr ICTR-96-4-T 597.

⁴⁵ Prokurator przeciwko Musema (Musema Trial Chamber Judgement and Sentence), sprawa nr ICTR-96-13-A, wyrok i zdanie, 226-229 (27 stycznia 2000); patrz również Prokurator przeciwko Niyitegeka, sprawa nr ICTR-96-14, wyrok i zdanie (16 maja 2004 r.) (popierający Akayesu).

D. Watykan nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za te indywidualne czyny

Ogólny komentarz CAT nr 2 stanowi: „Konwencja nakłada obowiązki na państwa-strony, a nie na osoby fizyczne” [General Comment No. 2 2008: sekcja IV]. Dalej jednak stwierdza się, że Państwa-Strony „ponoszą międzynarodową odpowiedzialność za działania i zaniechania ich urzędników i innych osób działających w charakterze urzędowym lub działających w imieniu państwa, we współpracy z państwem, pod jego kierownictwem lub kontrolą, lub w przeciwnym razie pod kontrolą prawa. Komentarz ogólny zauważa ponadto, że odpowiedzialność może odnosić się do państwa za poszczególne działania w przypadkach, gdy obojętność lub brak działania państwa stanowi formę zachęty lub faktycznego pozwolenia [General Comment No. 2 2008: sekcja V].

W swoim artykule Gaer pisze: „Obowiązek Państwa-Strony zapobiegania torturom niekoniecznie rozciąga się na identyfikację i przypisanie odpowiedzialności za niedopuszczalne działania podmiotów niepaństwowych lub prywatnych. Takie działania są objęte gwarancją, jeśli państwo nie zachowuje należytej staranności” [Gaer 2012: 297]. Kontynuuje: „w istocie istnieje szereg okoliczności, w których czyny osób prywatnych powodują [sic] odpowiedzialność państwa za tortury lub złe traktowanie w ramach CAT”.

Co ważne, komentarz ogólny nr 2 wyraża zaniepokojenie sytuacjami, w których „władze państwowe lub inne osoby... znają lub mają uzasadnione podstawy, by sądzić, że akty tortur lub złego traktowania są popełniane przez urzędników niepaństwowych lub podmioty prywatne i nie dochowują należytej staranności w celu zapobiegania, prowadzenia dochodzeń, ścigania i karnia. Taka bezczynność może być nawet rozumiana jako forma zachęty lub faktycznego pozwolenia.

Jest to oczywiście analiza, którą Gaer sugeruje, że sam Watykan jest odpowiedzialny za akty przemocy popełnione przez poszczególnych kapłanów, ale nie jest to uzasadniony argument.

Na początek kapłani, którzy zostali oskarżeni o nadużycia, pochodzą z całego świata. Niewielu, jeśli w ogóle, jest rezydentami Państwa Watykańskiego, a żadne lub praktycznie żadne przestępstwo nie miało miejsca w Watykanie. Zatem zgodnie z podstawowymi zasadami jurysdykcji, które Konstytucja Stanów Zjednoczonych zapewnia wszystkim oskarżonym, postępowanie karne nie powinno odbywać się w Watykanie. Jednak tylko tam Watykan ma władzę policyjną i zdolność

egzekwowania prawa karnego. Tylko tam papież miałby możliwość więzienia ludzi. Jego jurysdykcja nad kapłanami i biskupami na całym świecie dotyczy wyłącznie spraw duchowych. Jak wyjaśnił CAT abp Silvano Tomasi, nuncjusz apostolski przy ONZ w Genewie:

Chociaż Stolica Apostolska nie ma kompetencji ani możliwości wszczęcia postępowania karnego przeciwko przestępstwom popełnianym na terytoriach poza państwem Watykanu, dokłada wszelkich starań, aby prowadzić kościelne postępowania przeciwko duchownym, przeciwko którym przedstawiono wiarygodne zarzuty o seksualne wykorzystywanie nieletnich. Odbywa się to bez zastępowania lub uprzedzania innych procesów, które mają być stosowane przez właściwy system sądowniczy w państwie, w którym mieszka oskarżony. Zawsze należy przestrzegać prawa cywilnego dotyczącego zgłaszania przestępstw władzom [Vatican Radio/CNS 2014].

Watykan może jedynie wykluczyć księdza lub go zawiesić. Nawet sankcje kanoniczne są zasadniczo dobrowolne, ponieważ Stolica Apostolska nie ma skutecznego sposobu egzekwowania swoich rozkazów poza państwem Watykanu⁴⁶.

Wszyscy oskarżeni księży podlegają prawu karnemu narodu, w którym zamieszkują lub w którym miało miejsce domniemane przestępstwo. Są uprawnieni do bycia ściganym w tym miejscu, a nie wysyłani daleko w świat, z dala od wszystkich świadków i dowodów. W rzeczywistości, gdyby papież wezwał oskarżonych księży do Rzymu, prawdopodobnie utrudniłby ściganie karne przez państwo. Ofiary rzeczywistych tortur z pewnością nie chciałyby tego.

E. Fałszywa motywacja i nadużycie władzy

Naciągnięta interpretacja Konwencji, odmowa uznania wysiłków Kościoła na rzecz stworzenia bezpiecznego środowiska, odrzucenie precedensu i logiki oraz

⁴⁶ Święty Bazyli Wielki, Doktor Kościoła, piszący w IV wieku, opisał, jak wczesny Kościół katolicki radził sobie z winnymi molestowania seksualnego wśród duchownych.

Każdy duchowny lub mnich, który uwodzi młodych mężczyzn lub chłopców, lub obdarza pocałunkami lub tkwi w jakiegokolwiek haniebnej sytuacji, zostanie publicznie chłostany. W ten sposób będzie zhańbiony poprzez opluwanie mu twarzy, związanie żelaznymi łańcuchami, osadzenie na sześć miesięcy więzienia i przez trzy dni w tygodniu karmiony chlebem jęczmiennym podawanym mu wieczorem. Po tym okresie spędzi kolejne sześć miesięcy, mieszkając na małym wydzielonym dziedzińcu pod opieką duchowego starszego, zajęty pracą fizyczną i modlitwą, poddany czuwaniu i modlitwie, zmuszony do ciągłego chodzenia w towarzystwie dwóch duchowych braci, nigdy więcej nie będzie wolno im obcować z młodymi mężczyznami [Scheel 2018].

chęć odmowy podstawowych praw potencjalnym oskarżonym kryminalnym rodzi pytanie o bezstronność CAT⁴⁷. Według relacji prasowych przewodniczący Claudio Grossman rozważał wycofanie się z tej sprawy z powodu potencjalnego konfliktu dotyczącego otwartego poparcia dla aborcji i małżeństw osób tej samej płci [Balan 2014]⁴⁸. Poważniejsze obawy dotyczą jednak wiceprzewodniczącej Felice Gaer.

Gaer jest znana jako „mocno popierająca wolność wyboru”, jeśli chodzi o aborcję [Balan 2014]. Według Katolickiego Instytutu Rodziny i Praw Człowieka „Felice Gaer powiedziała nowojorskiej publiczności, w jaki sposób planuje wykorzystać swoje stanowisko w komitecie tortur ONZ do poparcia aborcji”⁴⁹. Wydaje się, że dokładnie to zrobiła. Jak wspomniano wcześniej, opowiedziała się za swoim planem (gwałt stanowi tortury) na rozprawach CAT, a w swoim artykule przeglądowym prawa zacytowała postępowanie CAT, argumentując, że prawo ewoluuje w kierunku, w którym ona popiera. Innymi słowy, stworzyła własny precedens.

W swoim artykule o przeglądzie prawa Gaer chwaliła się, że CAT krytykuje kraje za surowe przepisy dotyczące aborcji [Gaer 2012: 305]. W rzeczywistości, gdy Gaer przesłuchiwała arcybiskupa Silvano Tomasi, nuncjusza apostolskiego w ONZ w Genewie, pracowała na podstawie raportu przygotowanego przez antykatolicką grupę prawa do aborcji [High Commissioner for Human Rights at the United Nations 2014; Ertelt 2014]. Powiedziała: „Komitet ten wielokrotnie stwierdzał, że przepisy kryminalizujące przerwanie ciąży we wszystkich okolicznościach mogą naruszać postanowienia Konwencji”⁵⁰. Według doniesień prasowych jej argumentem było to, że odmowa Kościoła poparcia prawa do aborcji stanowiła „tortury psychiczne” kobiet i dlatego powinna zostać uchylona [Bedard 2014].

⁴⁷ „Z tego, co czytam, jest to tylko propaganda ONZ, która próbuje sprawić, że Kościół katolicki wydaje się ‘skrajny’, ponieważ nie opowiada się za aborcją w przypadku gwałtu lub napaści seksualnej” [Johnson 2014; Gennarini 2014].

⁴⁸ W rzeczywistości, gdy Gaer przesłuchiwała arcybiskupa Silvano Tomasi, nuncjusza apostolskiego w ONZ w Genewie, pracowała na podstawie raportu przygotowanego przez antykatolicką grupę praw do aborcji.

⁴⁹ C-FAM, piątek, 9 maja 2014 r.: <http://www.wfmd.com/onair/the-frederick-faith-debate-7038/vatican-turns-table-on-torture-comm-Committee-12336184/> (list Wendy Wright, wiceprezes ds. relacji z rządem i komunikacji w Katolickim Instytucie Rodziny i Praw Człowieka).

⁵⁰ “The Holy See condemns the torture of anyone, including those tortured and killed before they are born” [Johnson 2014]. Nuncjusz Silvano Tomasi, stały obserwator Stolicy Apostolskiej przy ONZ w Genewie, powiedział: Pozycja pro-life Kościoła chroniła prawa człowieka. „Stolica Apostolska potępia tortury każdego, w tym torturowanego i zabitego przed ich narodzeniem”.

Pod koniec dwudniowego przesłuchania Gaer zapytała arcybiskupa Tomasiego, czy Stolica Apostolska postrzega wykorzystywanie seksualne jako formę tortur w rozumieniu Konwencji. Później Gaer rozmawiała z mediami i zasugerowała, że Tomasi zgodził się z nią, że Konwencję należy interpretować zgodnie z zaleceniami zawartymi w artykule prawnym i innych źródłach. „Według AP Tomasi nie zakwestionował argumentu ONZ, że gwałcenie dzieci można uznać za tortury” [McCoy 2014]⁵¹. Gaer powiedziała później, że uważa reakcję Tomasiego za wyraźne przyznanie się Stolicy Apostolskiej, że przemoc seksualna może być formą tortur”. To było tak niesprawiedliwe i stanowiło takie naruszenie protokołu, że Misja Stolicy Apostolskiej w Genewie wysłała komunikat prasowy⁵², Katolicka Liga Praw Religijnych i Obywatelskich złożyła formalną skargę z prośbą o usunięcie Gaer ze sprawy [High Commissioner for Human Rights at the United Nations 2014]⁵³, a Tomasi wydał własny list, w którym napisał:

Niepokojące jest to, że współsprawozdawca komitetu przed wydaniem uwag końcowych wypowiedział się publicznie o postępowaniu związanym z procesem, zinterpretował oświadczenia Państwa w celu wzmocnienia wcześniejszych nieoficjalnych oświadczeń tego członka komitetu lub dążenia do przekazania konkretnej interpretacji Konwencji, która może mieć znaczenie dla ostatecznych ustaleń i wniosków Komitetu. Słusznie lub nie, zewnętrzny obserwator mógłby łatwo zinterpretować taką komunikację zewnętrzną członka Komitetu – i przekazaną tak szybko po prezentacjach – jako dowód zarówno z góry określonego poglądu, jak i zamiaru wywołania nastrojów lub presji publicznej w trakcie wewnętrznych obrad Komitetu redagowania wniosków. Jeżeli Wytyczne z Addis Abeba, do których Komitet jest zobowiązany, cokolwiek wyjaśniają, Komitet musi upewnić się, że proces przeglądu i poszczególni członkowie Komitetu są niezależni od zewnętrznych wpływów, a rozsądny obserwator musi je za takie uznać [High Commissioner for Human Rights at the United Nations 2014].

Niestety jest to tylko część wzoru niewłaściwego zachowania i uprzedzeń odzwierciedlonego w interakcjach Wiceprzewodniczącej Gaer z Kościołem katolickim.

⁵¹ Zauważając również, że główny rzecznik Watykanu, wielbny Federico Lombardi, powiedział w zeszłym tygodniu, że łączenie skandalu związanego z wykorzystywaniem dzieci z torturami byłoby „zwoownicze i wymuszone”.

⁵² Komunikat dla prasy, Genewa, 9 maja 2014 r.

⁵³ Centrum Solidarności dla Prawa i Sprawiedliwości wysłało również list do Claudio Grossmana, Przewodniczącego Komitetu Narodów Zjednoczonych przeciwko Torturom, prosząc, aby zabronił Gaer dalszego udziału w tym procesie (8 maja 2014 r.).

V. Wnioski

Wykorzystywanie seksualne nieletnich jest straszną zbrodnią. Kościół katolicki naucza, że jest to grzech śmiertelny. Kościół odpowiedział na niedawny skandal i poprawił sytuację. Watykan nie ma władzy policyjnej ani jurysdykcji na całym świecie, ale wiarygodne zarzuty są kierowane do władz krajowych, a przestępcy są karani⁵⁴. Co więcej, Kościół kontynuuje opracowywanie planów i skutecznych programów, które są modelowane przez inne instytucje, takie jak szkoły, grupy młodzieżowe i drużyny sportowe, w których potencjalne nadużycia budzą obawy [Bedard 2014].

Gwałt jest także okropną zbrodnią i grzechem śmiertelnym. Czasami jest używany jako broń wojenna lub narzędzie tortur. W tych najbardziej haniebnych sytuacjach gwałt może być elementem zbrodni tortur, ludobójstwa, zbrodni wojennych lub zbrodni przeciwko ludzkości. Nie oznacza to jednak, że każdy gwałt może lub powinien być zgodnie z prawem zaklasyfikowany jako tortura. Utrzymywanie takich przekonań, nawet jeśli byłoby to zgodne z motywacjami politycznymi niektórych sędziów i komentatorów, przeczyłoby wszelkiej logice i analizie prawnej, a ostatecznie – eliminując oddzielne kary za poszczególne zbrodnie – uczyniłoby ofiary mniej bezpiecznymi.

⁵⁴ W XI wieku św. Piotr Damian napisał długi traktat, List 31, Księgę Gomory (Liber Gomorrhianus), analizując i potępiając sodomie w ogólności, homoseksualność duchowną i pederastie. Jednym z głównych punktów książki było to, że nalegał na odpowiedzialność biskupa lub przełożonego zakonu za ograniczenie i wyeliminowanie tych wad z ich szeregów.

Słuchajcie, wy nic nie robicie przełożeni duchownych i kapłanów. Słuchajcie i choć jesteście pewni siebie, drżycie na myśl, że jesteście współwinni innych; mam na myśli tych, którzy przymykają oko na grzechy swoich poddanych, którzy potrzebują poprawy i którzy przez nierozważną ciszę pozwalają im zgodzić się na grzech. Słuchajcie, mówię, i bądźcie wystarczająco bystrzy, aby zrozumieć, że wszyscy z was zasługują na śmierć, to znaczy nie tylko ci, którzy robią takie rzeczy, ale także ci, którzy aprobują tych, którzy je praktykują.

Papież odpowiedział ogólną zgodą, ale i z pewną łagodnością. Powiedział, że duchowni, uwięzieni w „przekleństwie zniewagi” sodomii, „wyznają, jeśli nie słowami, przynajmniej dowodem swoich działań, że nie są tym, za kogo się ich uważa”. Kontynuując, papież napisał: „Niech więc będzie pewne i oczywiste dla wszystkich, że zgadzamy się ze wszystkim, co zawiera publikacja, w przeciwieństwie do tego, że jest ona jak woda wylana na diabelski ogień”. Powiedział, że nie wolno dopuścić do rozprzestrzeniania się tego „plugawego zanieczyszczenia”. Ten, kto z własnej wolnej woli ćwiczył samotną lub wzajemną masturbację lub spługawił się, ale który nie robił tego przez dłuższy czas ani z wieloma innymi, zachowa swój status po „ograniczeniu swoich pragnień” i „odpokutowaniu za swoje niesławne uczynki z odpowiednią pokutą”. Nie zachowano jednak statusu duchownego dla tych, którzy „splamili się jednym z dwóch rodzajów plugawości, które opisaliście lub, co jest okropne do słyszenia lub mówienia, którzy zatęgli do poziomu stosunku analnego” [Blum, Damian 1990: letters 31-60; Scheel 2018].

Bibliografia

- Amnesty International (1991), *Women in the Front Line*.
- Aswad E.M. (1996), *Torture by Means of Rape*, 84 Geo. L.J. 1913.
- Aydelott D. (1993), *Mass Rape During War: Prosecuting Bosnian Rapists under International Law*, 7 Emory Int'l L. Rev. 585.
- Balan M. (2014), *AP Omits UN's 'Torture' Slam of Catholic Church's Abortion Dogma; Hypes 'Grilling' on Sex Abuse*, NewsBusters, 5 May.
- Bedard P. (2014), *U.N. calls Vatican's anti-abortion canon 'psychological torture' of women*, Washington Examiner, 5 May.
- Blum O.P., Damian P. (1990), *Fathers of the Church – Mediaeval Continuation*, The Catholic University of America Press, Washington, D.C.
- Burgers J.H., Danelius H. (1988), *The United Nations Convention Against Torture: A Handbook on the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* 1, 12.
- Callamard A. (1999), *Documenting Human Rights Violations by State Agents; Sexual Violence*, Amnesty International Publications and the International Centre for Human Rights and Democratic Development, Canada.
- Cantor J.M. (2018), *Hebephilla and the Church*, http://individual.utoronto.ca/james_cantor/ (last visited 30 July 2018).
- Cherneva I. (2011), *Recognizing Rape As Torture: The Evolution of Women's Rights Legal Protective Techniques*, 6 Intercultural Hum. Rts. L. Rev. 325.
- Copelon R. (2008), *Gender Violence as Torture: The Contribution of CAT General Comment No. 2*, 11 N.Y. City L. Rev. 229, 231.
- Czarnetzky J.M., Rychlak R.J. (2003), *An Empire of Law?: Legalism and the International Criminal Court*, 79 Notre Dame Law Review 55.
- Davies L. (2014a), *Catholic church leaders prepare for grilling by UN human rights panel*, The Guardian, 4 May.
- Davies L. (2014b), *UN Committee Against Torture criticises Vatican handling of sex abuse*, The Guardian, 23 May.
- Dillon K. (2018), *Trump Denounces Globalism In U.N. Speech*, The Daily Wire, 25 September.
- Donohue B. (2018), *Pennsylvania Grand Jury Report Debunked*, The Catholic League, 16 August.
- Ertelt S. (2014), *United Nations Calls Catholic Church's Pro-Life Teachings "Promoting Torture"*, LifeNews.com, 6 May.
- Gaer F.D. (2012), *Rape as a Form of Torture: The Experience of the Committee Against Torture*, 15 CUNY Law Rev. 293, 296.
- Gately G. (2019), *More than 300 accused priests listed in Pennsylvania report on Catholic Church sex abuse*, The Washington Post, 14 August.
- General Comment No. 2 (2008), *Committee Against Torture, General Comment No. 2, Implementation of Article 2 by States Parties*, U.N. Doc. CAT/C/GC/2, 24 January.
- Gennarini S. (2014), *Allow Abortion – Or You're Guilty of Torture, So Says the U.N.*, First Things, 13 May.

- Genocide Convention (1948), UN, *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*, 9 December.
- Haffajee R.L. (2006), *Prosecuting Crimes of Rape and Sexual Violence at the ICTR: The Application of Joint Criminal Enterprise Theory*, "Harvard Journal of Law & Gender" 29.
- Harlan Ch. (2018), *Former Vatican ambassador says Popes Francis, Benedict knew of sexual misconduct allegations against McCarrick for years*, The Washington Post, 26 August.
- Heilprin J., Winfield N. (2014), *Vatican defrocks 848: Is sex abuse of children torture?*, Christian Science Monitor, 6 May.
- High Commissioner for Human Rights at the United Nations (2014), *Letter from the Catholic League for Religious and Civil Rights to Navanethem Pillay*, 15 May 2014.
- ICRC (1949), *Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War*, 12 August, 75 UNTS 287.
- John Paul II (2002), *Address of His Holiness John Paul II to the Cardinals of the United States*, 23 April, http://www.vatican.va/resources/resources_american-cardinals-2002_en.html.
- Johnson B. (2014), *UN official to Vatican: Catholic teaching on abortion may be a form of 'torture'*, LifeSiteNews.com, 5 May.
- Kington T. (2014), *Vatican defends its handling of abuse before a U.N. panel on torture*, Los Angeles Times, 5 May.
- Kooijmans P. (1986), Special Rapporteur on Torture, *Report on Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, Comm'n on Human Rights, U.N. Doc. E/CN.4/1986/15, 119.
- McCoy T. (2014), *For the first time, the Vatican unveils how it punished thousands of pedophile priests*, The Washington Post, 7 May.
- McGlynn C. (2008), *Rape as 'Torture?'*, Catherine MacKinnon and Questions of Feminist Strategy, 16 Feminist Legal Studies 71.
- Moloney L. (2014), *U.N. Torture Panel Questions Vatican on Handling of Sex-Abuse Scandal*, The Wall Street Journal, 5 May.
- Mullady B. (2011), *Pope Benedict XVI on the Priesthood and Homosexuality*, The Linacre Quarterly, 78:3.
- Pease J. (2018), *The sin of silence: The epidemic of denial about sexual abuse in the evangelical church*, The Washington Post. 31 May.
- Pierce H. (2002), *An Examination of the International Understanding of Political Rape and the Significance of Labeling it Torture*, 14 International Journal of Refugee Law, 534.
- Rivkin D.B., Casey L.A. (2014), *Using a 'Torture' Claim against the Catholic Church*, Wall Street Journal, 5 May.
- Robertson G. (2010), *The Case of the Pope: Vatican Accountability for Human Rights Abuse*, Penguin Press, London.
- Robertson G. (2012), *Resolved: Pius XII did too little to save the Jews from the Holocaust*, The Royal Academy, London.
- Rome Statute (1998), *Rome Statute of the International Criminal Court*, 17 July 1998, U.N. Doc. A/Conf.183/9 (1998), 37 I.L.M. 999, <http://www.un.org/law/icc/statute/romefra.htm>.
- Rychlak R.J. (2010), *Accusing Pope Benedict: SNAP's petition to the International Criminal Court is a publicity stunt*, National Review, 28 September.

- Rychlak R.J. (2017), *The International Criminal Court: More Political and Less Effective than Promised*, chapter nine in *Priests, Lawyers, and Scholars: Essays in Honor of Robert J. Araujo, S.J., S. Hendrianto, S.J., ed.*, Franciscan University Press, Steubenville, OH.
- Rychlak R.J. (2018), *The persecution of Christians in Africa and the Middle East*, The Epoch Times, 23 July.
- Rychlak R.J., Adolphe J.F., eds (2017), *The Persecution and Genocide of Christians in the Middle East*, Angelico Press, Kettering OH.
- Rychlak R.J., Czarnetzky J.M. (2018), *How the International Criminal Court's Inability to Deal with Terrorism is Leading to Calls for International Policing*, 87 Miss. L.J. 577.
- Scheel R. (2018), *How the Ancient Catholic Church Dealt With Priest Sex Offenders*, uCatholic.com, 24 July.
- Sellers P.V. (2008), *Sexual Torture as a Crime under International Criminal and Humanitarian Law*, 11 N.Y. City L. Rev. 339.
- Shafer R.P. (2003), *Construction and Application of United Nations Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment, or Punishment*, 184 A.L.R. Fed. 385.
- Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (2008).
- Statute of the Rwanda Tribunal (1994), Statute of the International Criminal Tribunal for Rwanda, S.C. Res. 955, U.N. SCOR, 49th Sess., 3453rd mtg., at 1, U.N. Doc. S/RES 955 (1994), art. 6, <http://www.ictt.org/ENGLISH/Resolutions/955e.htm>.
- Strumpen D. (1999), *Rape: A Survey of Current International Jurisprudence*, 7 Human Rights Brief 12, 14.
- Terry K. et al. (2004), *The Nature and Scope of the Problem of Sexual Abuse of Minors by Priests and Deacons*, USCCB, Washington DC.
- UN (1984), *United Nations Treaty Collection: Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, 10 December 1984, G.A. Res. 39/46, Annex, U.N. GAOR, 39th Sess., Supp. No. 51, at 197, U.N. Doc. E/CN.4/1984/72/Annex (1984), https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-9&chapter=4&lang=en.
- USCCB (2002), *Charter for the Protection of Children and Young People*, Washington DC.
- Vatican Radio/CNS (2014), *Vatican: Important clarifications to UN Committee on the Convention Against Torture*, 7 May, <http://www.news.va/en/news/vatican-important-clarifications-to-un-committee-o>.
- Wood S.K. (2004), *A Woman Scorned For The Least Condemned War Crime: Precedent And Problems With Prosecuting Rape As A Serious War Crime In The International Criminal Tribunal For Rwanda*, "Columbia Journal of Gender and the Law" 13.
- Wooden C. (2014), *Vatican official says church making progress in stopping sexual abuse*, Catholic News Service, 6 May.